

Tel Aviv

**Tel Aviv, fra å være et fredelig boligområde
til å bli kåret til verdens dyreste by**

Av Elin Elkouby

Da 60 jødiske familier var samlet på sanddynene nord for havnebyen Jaffa i april 1909, var det ikke for å etablere en ny by. Det de ønsket seg var et boligkvarter med gode hus langs en bred gate. Her skulle det være godt å trekke seg tilbake etter endt arbeidsdag i Jaffa, her skulle det være trygt og godt å vokse opp for barn og her skulle det absolutt ikke være noen form for forretnings-virksomhet. Boligkvarteret skulle hete Ahuzat Bait, som er litt problematisk å oversette som navn, men som i praksis betyr «hus med tilhørende eiendom» «eller hus og hage».

Behovet hadde vokst fram fordi at immigranter strømmet til landet i stort antall. Innfallsporten var den gamle havnebyen Jaffa (Feil oversatt til Joppe i de fleste bibel- oversettelsene) og byen var ikke i stand til å mestre det store antallet nykommere. Det var trangt om plassen, støy, søppel og uttrykt.

Andre jødiske familier hadde tidligere gått sammen om liknende prosjekter. Så tidlig som i 1887 ble Neve Tzedek etablert av orientalske jøder. Deretter ble nye boligområder etablerte i tur og orden.

Neve Shalom ble etablert i 1890, Jaffa Nof i 1896, Achva i 1899, Ohel Moshe i 1904 og Kerem haTeimanim i 1906. Forskjellen mellom Ahuzat Bait og de andre var at dette var et bo-prosjekt som ble startet av ashkenasi-jøder med bakgrunn fra Europa, mens de andre ble etablerte hovedsakelig av sefardi-jøder med bakgrunn fra Nordafrikanske og arabiske land.

I vedtektene til Ahuzat Bait sto det klart og tydelig at det ikke skulle forekomme noen form for forretningsvirksomhet der. I Jaffa var det ikke noe problem å få tak i noe å leske seg på om sommeren. Etablerte forretninger så vel som gateselgere florerte. Det varte ikke lenge før ønsket om å åpne opp en liten kiosk med leskedrikker meldte seg. Etter mye om og men ble tillatelse gitt, men utvalget skulle begrenses til leskedrikk.

Det var de arabiske opprørerne som gjorde at en forandring av status ble nødvendig. Muftien av Jerusalem, Haj Amin El-Husseini mente at det kom for mange jøder til området. Det at arabere strømmet inn fra områder som i dag er Libanon, Syria, Jordan og Egypt betraktet han ikke som noe problem ettersom de fleste var muslimer og kom fra områder som også var underlagt det Ottomanske Imperiet.

Jødene, kom som regel fra Øst-Europa og de kom ikke bare for å arbeide, men for å bygge en ny fremtid. De var «annerledes skrudd sammen» og dette så muftien som en stor fare. Han pisket opp stemningen blant araberne godt hjulpet av halv-sannheter, direkte løgner og misforståelser. Resultatet var angrep og opprør mot de jødiske nykommerne og mot enhver araber som ønsket å samarbeide med dem.

Det ble etter hvert utrygt å ferdes som jøde i Jaffa og dette var årsaken til at Ahuzat Bait og alle de andre jødiske boligområdene slo seg sammen under et nytt navn, Tel Aviv. Dette navnet finner

man i bibelen hvor det nevnes som navnet på en av byene i Babylon hvor det bodde jøder. Navnet høres hebraisk ut og det kan oversettes med «arkeologisk høyde» og «vår», eller i overført betydning, «gammelt» og «nytt».

Tel Aviv skulle bli oppfyllelsen av den sionistiske drømmen som kom til uttrykk under konferansen i Basel i 1897. Theodor Herzl hadde beskrevet drømmen i en novelle med tittelen «Neu Altland». Da boka ble oversatt til hebraisk het den Tel Aviv og derfra var det kort vei til fellesnavn for sammenslåingen av de jødiske boligområdene til en ny by. Med bystatus forandret alt seg. Nå ble det nødvendig å bygge havn og å etablere forretningsvirksomhet. Byen vokste fort og den vokste opp som noe helt nytt. Jøder hadde i alle år tidligere søkt tilbake til allerede eksisterende byer som hadde historie langt tilbake til bibelsk tid. Tel Aviv skulle bygges opp som en jødisk, sekulær og moderne by.

Det er interessant å merke seg at det til alle tider har vært et «alternativ» til Jerusalem. I gammeltestamentlig tid var det Lashish som kjempet om status som viktigste by,

på Jesu tid var det Cæsarea ved havet og i vår tid er det Tel Aviv. Det bor langt flere mennesker i området ved Tel Aviv enn det gjør i hovedstaden Jerusalem, men når pennen setter grenser så ser det annerledes ut enn på papiret.

Fra å være et område hvor stammefader Dan's etterkommere flyktet fra så har det blitt det mest populære området i hele landet. Med økt innbyggertall øker tilbudene. Man har flere sykehus, undervisnings-institusjoner flere kjøpesenter, større utvalg i varer, stor bredde i forhold til kulturelle arrangementer og et yrende uteliv. Tel Aviv har fått tilnavnet; «byen som aldri sover». De siste årene har dette blitt forklart med at det har blitt så dyrt å leve i Tel Aviv at man må jobbe istedenfor å sove. Det er først og fremst boligprisene som har gått i været. Unge har problemer med å skaffe seg bolig og blir presset til å betale skyhøye priser for et husvære med dårlig standard og må ofte dele kjøkken og bad med flere andre leietakere. Dette er vanlig i andre byer også, men når man passerer 30 års alder og fremdeles ikke har råd til å betale for sitt eget så..

Det er en økende tendens til at unge flytter vekk fra Tel Aviv etter at de stifter familie. Årsakene er ofte den samme som de som i 1909 sto samlet på sanddynene nord for Jaffa; De vil ha mer plass, mindre støy og tryggere oppvekstvilkår for sine barn.